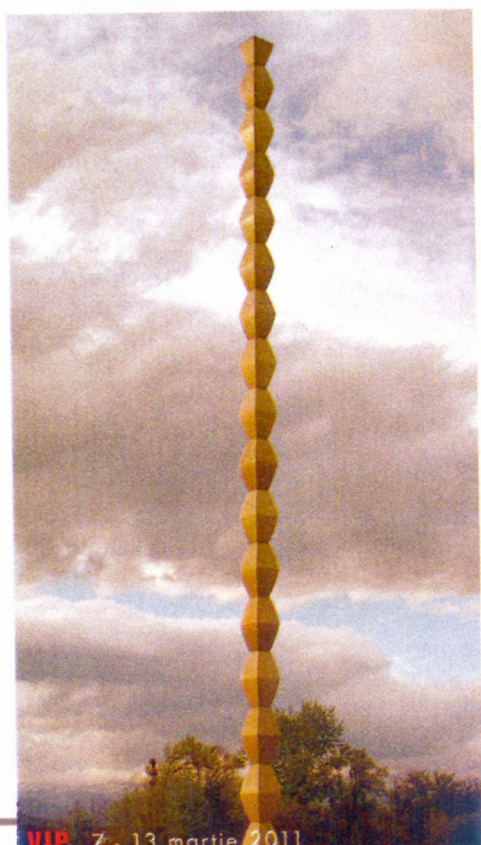

CONSTANTIN BRÂNCUȘI - misterul artei pure

Adina Ștefan

Sorana Georgescu-Gorjan este diferită de ceilalți exegeți ai lui Brâncuși. În volumul *Așa grăit-a Brâncuși*, autoarea Sorana Gorjan (foto meda-lion) cercetează opera și personalitatea marelui sculptor, atât cu un interes profesional, cât și cu o atenție strict personală, care își are originea în dragostea față de tatăl și bunicul său. Din păcate, cartea *Așa grăit-a Brâncuși*, publicată la Editura Criterion și lansată în noiembrie 2010, la Târgul Gaudeamus, nu beneficiază, încă, de un format editorial pe măsura valorii sale. Regretabila moarte a editorului Gabriel Stănescu, a doua zi după eveniment, nu a permis o reluare a editării, așa cum se stabilise, și nici distribuția cărții. Pentru ca aforismele lui Brâncuși să ajungă la publicul larg într-o nouă ediție, va trebui să se găsească sponsori sau subvenții.

Povestea relației speciale dintre Brâncuși și familia Gorjan începe la sfârșitul secolului al XIX-lea. Brâncuși, copil fiind, fuge de acasă la Craiova, unde este găzduit de Ion Gorjan, un fel de consătean, din localitatea Godinești, aflată la 15 km de Hobița natală a sculptorului. Cu șapte ani mai mare decât Brâncuși, Ion Gorjan (bunicul patern al Soranei Gorjan), care era deja angajat ca prim-vînzător la magazinul Steaua colorată din Craiova, îl va găzdui pe viitorul artist în casa lui, în aceeași cameră cu fratele său mai mic și va avea grijă de amîndoi, ca un adevărat frate mai mare. Cînd Brâncuși, ucenic la un magazin din apropiere, îi va uimi pe

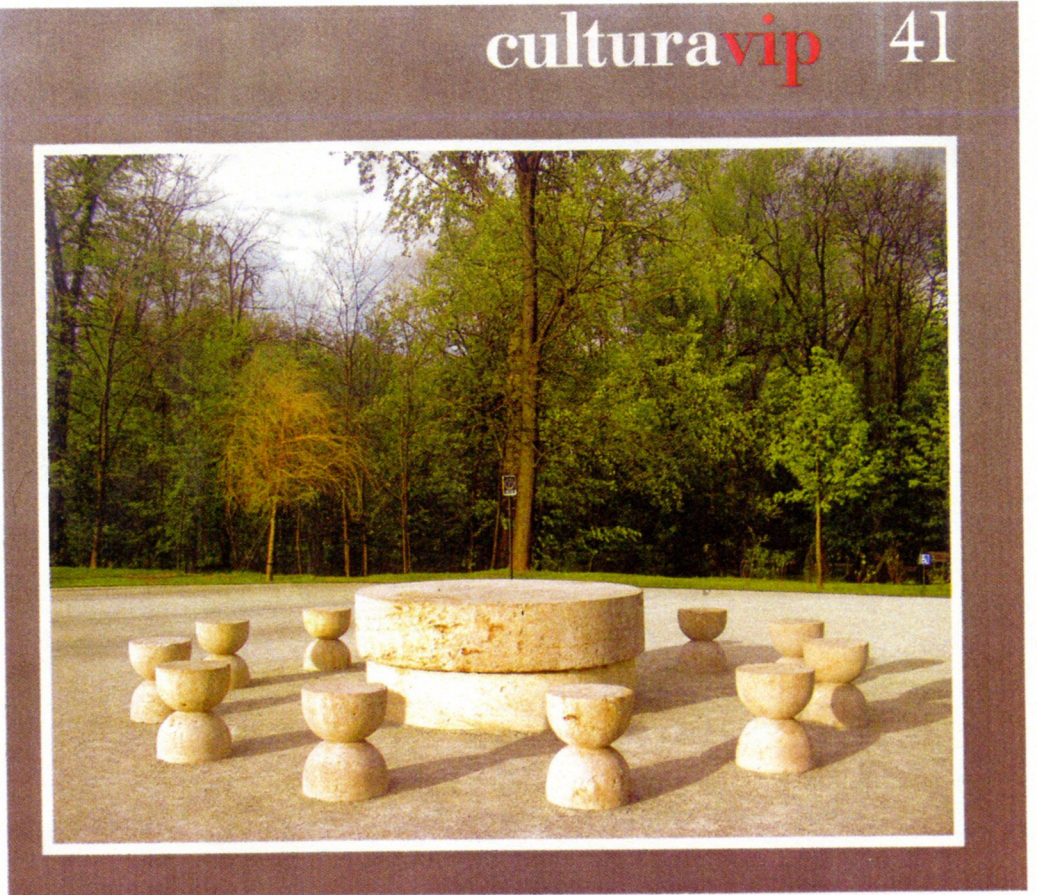
toți, construind o vioară din lemnul unor lădițe de citrice, mulți dintre cei care îl cunoșteau vor strînge bani, la îndemnul lui Ion Gorjan, care va contribui și el la chetă, pentru a-l trimite la Școala de Arte și Meserii din Craiova, și, apoi, la București, la Facultatea de Arte Frumoase. Drept recunoștință, Brâncuși îi va face un bust lui Ion Gorjan, în anul 1902, sculptură care va fi prima sa lucrare după absolvire. Astăzi poate fi admirată la Muzeul de Artă al României. După ce artistul s-a stabilit la Paris, ori de cîte ori revenea în țară, îl vizita pe Ion Gorjan și, adesea, era găzduit de acesta, prilej de a-i cunoaște familia. Așa se face că și tatăl Soranei Gorjan –

viitorul inginer Ștefan Georgescu-Gorjan, care îi va proiecta și îi va construi lui Brâncuși Coloana Infinitului de la Tîrgu-Jiu, inaugurată în anul 1938 – îl va cunoaște, din copilărie, pe sculptor și va ajunge să-l îndrăgească.

La moartea inginerului Gorjan, în 1985, întreaga sa arhivă a fost preluată de fiica sa mai mare, Sorana Georgescu-Gorjan, de profesie filolog, care va continua și va desăvîrși ceea ce rămăsese de la părintele său. În anul 2004, sub îngrijirea Soranei Gorjan, a fost publicat, la Editura Universală, volumul **Am lucrat cu Brâncuși**, ediție completă, necenzurată, a cărții-mărturie scrisă de inginerul Gorjan, în care este relatată povestea construirii Coloanei Infinitului, publicată postum, înainte de 1989.

Cu o asemenea istorie de familie, Sorana Georgescu-Gorjan face, încă o dată, un demers plin de devoțiune și oferă publicului, la 135 de ani de la nașterea sculptorului, cartea **Așa grăit-a Brâncuși**, o colecție-unicat de aforisme de geniu brâncușian.

Cartea Soranei Georgescu-Gorjan dezvăluie o mulțime de lucruri care țin de intimitatea operei marelui artist, așa cum au existat ele în viața sa. Pentru că, prin intermediul aforismelor rămase de la sculptor și prin specificarea surselor de unde au fost preluate, cu fidelitate, totul se relevă într-o altă lumină pentru cititor, aducându-i-l pe Brâncuși uimitor de aproape. Este menționat cel mai vechi aforism, cunoscut ca fiind consemnat de artist. Acesta se găsește pe ultima filă a carnetului de desen folosit de acesta în anii petrecuți la Școala de Ar-

te Frumose din București, la începutul secolului XX. Pe fila 130 a carnetului aflat, în prezent, în custodia Muzeului Național de Artă al României, cei pasionați de opera lui Brâncuși pot citi din notițele lui: „Arta nu este o întâmplare“. Alte citate celebre, precum „En art il n’y a pas d’étrangers“ (În artă nu există străini), sau „Quand nous ne sommes plus enfants, nous sommes déjà morts“ (Cînd nu mai sîntem copii, am murit de mult) etc., sînt documentate cu data și numele publicației în care au fost menționate sau cu numele persoanei și împrejurările în care persoana citată le-a auzit de la Brâncuși.

Prin această atentă selecție de „dovezi“, se refac, într-un mod inedit, o mulțime de trasee ale prezenței artistului în publicațiile și în societatea din prima jumătate a secolului XX, atît din Franța, cît și din România. Fiind specificate și împrejurările în care aceste aforisme au fost receptate, rețeaua detaliilor din viața sculptorului se extinde, prezentîndu-l pe marele artist ca pe o personalitate complexă, ancorată în realitățile timpului său, implicat și preocupat de existență sub toate aspectele sale. Nu în ultimul rînd, Brâncuși este prezentat ca o ființă umană, frămîntată de problemele existenței. ■

PUBLICITATE

O carte deschisă!

Jane Costello *Apricape căsătoriti*

Care este cel mai rău lucru care i se poate întîmpla în ziua nunții unei mirese drăguțe și iubitoare? Părăsita de logodnic în fața altarului, Zoe Moore se sîntă incapabilă să facă față umilinței și se gîtuță pentru o vreme în America. Întrebarea care se pune acum este: va reuși oare Zoe să uite trecutul?

Glamour UK

„Lectură obligatorie – hohote de rîs și multe momente țări.“

Cea mai bună comedie romantică a anului 2010.

WWW.LITERA.RO

PENTRU COMANDĂ TRIMITE UN SMS CU TEXTUL „LITERA“ LA 4771 (TARIF NORMAL).

Date contact: mobil: 0752.548.372; tel: 031.425.16.19; mail: comenzi@litera.ro